

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

Vsebina.

1. <i>E. Gangl: Na dvorišču. Pesem</i>	121
2. <i>Jos. Vandot: Kocljeva osveta. Planinska pripovedka s podobo</i>	122
3. <i>Dr. Fr. Zbašnik: Osel. Povest</i>	127
4. <i>Albin Čebutar: V neosvobojeni domovini. Pesem</i>	131
5. <i>Naša današnja državna meja. Podoba</i>	131
6. <i>Marija Jana: Ko je bila mamuška bolna . . . Povest</i>	132
7. <i>Fr. Ločniškar: Večerna. Pesem</i>	133
8. <i>Andrej Rapè: Adamov sin. Basen v dvema podobama</i>	134
9. <i>Fr. Rojec: Ščinkavec. Pesem</i>	137
10. <i>Karel Štrbenk: Jure. Žaloigra v treh dejanjih</i>	138
11. <i>Damjan: Noč. Pesem</i>	140
12. <i>Fr. Ločniškar: Zdravilo. Povest</i>	140
13. <i>Pouk in zabava</i>	141
14. <i>Kotiček gospoda Doropoljskega</i>	143

Iz uredništva!

Ker nismo pravočasno dobili potrebnih podob, moramo nadaljevanje Ljubljane in Deklic iz preteklosti odložiti na prihodnje številke.

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrt leta 7·50 Din. Posamezni zvezki po 3.— Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna, I. nadstropje. — Na ta naslov pošiljaj naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le tekom prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Engelbert Gangl v Ljubljani. — Izdajatelj: Udruženje jugoslovenskega učiteljstva (UJU), odgovoren Andrej Skulj v Ljubljani. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, zanjo odgovarja Francè Štrukelj v Ljubljani.

Štev. 6.—XXVIII.

Februar 1927.

Na dvorišču.

*Ob dvoru vije leh se bujna kita,
tam je devojčica Alenka skrita.*

*Jazmina grm nad njo se pne dehteč,
na klopci sence mir leži hladeč.*

*V rokâh se kvačka z nitko poigrava
in k dopleteni zvezdi zvezda plava.*

*Od dela se Alenka zdaj ozre,
kaj li po dvoru vse šumi in vre.*

*Leseni žleb dovaja svežo vodo,
ki v kamenito se lovi posodo.*

*Od nje krepilni se odbija hlad,
domača tam napaja se živad.*

*Pred svojo hišico Perun že sanja,
renči, nadležne muhe si odganja.*

*Široko kokla pregleduje dvor
in ljuta pazi na svoj mladi zbor.*

*Vrabičev jata drzno se preleta,
od kraje žetve si največ obeta.*

*Golobec z golobico se vesel
gruleč na hišno sleme je popel.*

*Puran v tleh brusi krila si šumeča,
zastava s kljuna mu visi rdeča.*

*Prihuljeno za voglom maček ždi,
nevarno z repom kroži in preži.*

*Petelin pa se gospodarja čuti,
ponosno mu udarijo peruti.*

*Veselo mu zakrkilika glas,
preplaši maček se, zbeži na vas.*

*Alenka hudomušno se nasmeje,
poljubi solnčni žarek jo skoz veje.*

E. Gangl.

JOSIP VANDOT:

Kocljeva osveta.

Planinska pripovedka.

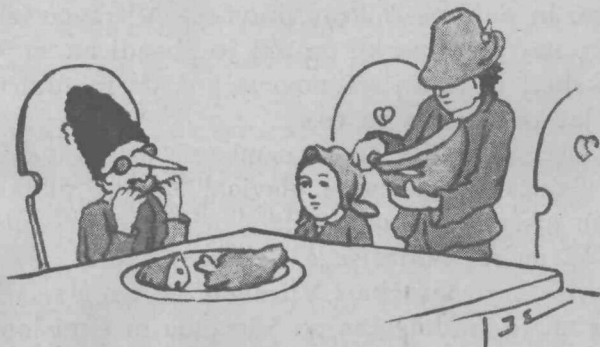
6.

o celj je iztikal po mračni kuhinji in je iskal vsepo-
vsod, da bi dobil prigrizek za tri lačne želodčke. Dolgo časa je iskal in je naposled našel v omarici kos prekajene svinjine in hlebec ovčjega sira. Iz-
maknil je s police lesen krožnik in dolg kuhinjski
nož. Zadovoljno se je namuznil. — »Bo, bo — hop-
sasa!« si je rekel. »Ne bo nam treba danes stradati,
kakor strada teta Anjara Panjara v kleti. Jutri pa nas ne bo več tukaj. Jutri bova z Brinceljčkom že v mestu in bova pobirala v moj klobuk rumene cekine, ki bodo zaradi Brinceljčkovega noska kar frčali vanj. Danes ne moremo nikamor več, ker je že pozno. Preveč sva se zamu-
dila z Brinceljčkom. Pa bom ta čas iskal sršenovo gnezdo. Ko ga dobim, vržem Anjaro Panjaro vanje, da bo kar sikalo in hrumelo. Saj kaj naj napravim drugega z Anjaro Panjaro? Če jo pustim v kleti, pogine od lakote. A jaz nočem imeti na vesti greha, da je kdo umrl od lakote zaradi mene. Če jo izpustim, me pograbi in mi odvzame čarodejno palico. Pa me nemara začara v nemarnega mačka, da bom moral delati z njo strašni cigu-migu! Ne preostane mi prav nič drugega, kakor da jo vržem v sršenovo gnezdo, kakor sem ji bil včeraj obljubil. Seveda, strašna bo ta smrt, a kaj se hoče! Anjara Panjara je zaslužila hudo smrt, ker je tako hudobna. O, saj bi tudi ona mene vrgla v sršenovo gnezdo, če bi mogla. Zato pa ne zasluži, da bi se oziral nanjo... Smili se mi vendar, ker sršeni strašno pikajo. Saj nisem človek, ki bi ne imel srca. Naposled se mi je nemarna mačka smilila, a moral sem jo zadaviti, ker drugače nisem mogel rešiti Brinclja in sirotne Rezike. Pa se mi je mačka vendarle smilila, zato je nisem odrl na meh. Še zakopal jo bom, da je ne požro jastrebi. Zdaj se mi pa smili Anjara Panjara. In skoro bi rekel, da je ne bom vrgel v sršenovo gnezdo, ker je to grozna smrt... Hm, pa jo lepo povprašam, če ni morda zado-
voljna, da umre drugačne smrti.«

Kocelj je odšel iz kuhinje in se je napotil naravnost v izbo. Postavil je svinjino in sir na mizo in odrezal od hleba, ki je ležal na mizi, tri velike kose. Pritlikavec Brincelj je pograbil nož in je rezal in jedel. Obraz mu je kar žarel od zadovoljnosti in dolgi nos se mu je visoko privzdignil. »Ojojmenel!« je govoril in goltal. »Koceljček, ti si pa res pobič, da ga pridnejšega in lepšega ni na svetu. Samo to je škoda, da nimaš tako lepega noska, kakor ga imam jaz.«

»Molči, budalo!« ga je zavrnil Kocelj. »Nehaj že končno klepetati o svojem storžu, ki je tak, da ne premoti niti najbolj gladne veverice in miši. Rajši se pomenimo, kaj naj napravimo, da pridemo odtod. Meni se mudi v mesto, ker bi že rad videl v klobuku tiste cekine, ki jih bova prislužila s tvojim noskom... Brinceljček, rekel si mi, da znaš dobro svetovati. Zato mi pa svetuj, kaj naj napravimo z Anjaro Panjaro! Jaz jo mislim zapreti naravnost v sršenovo gnezdo, da bo mir. Hm, pa se mi je pričela nekaj smiliti. Zato pa ne vem, kaj bi storil z njo...«

Pritlikavec je potlačil v grlo kos svinjine in je pričel na vso moč kašljati. »Kaj?« je rekel in se je silil, da bi mogel govoriti. »V sršenovo gnezdo, praviš, Koceljček? Krh — krh — v sršenovo gnezdo? O, Koceljček — krh — krh... Povem ti, da to ni nič — krh — krh... Anja Panja je hudobna — krh — krh... sam hudobec se je boji — krh — krh... Pa bi se je sršeni ne bali? O, rečem ti, Koceljček — krh — krh... Rečem ti, Koceljček, da pobegnejo vsi sršeni, ko zagledajo Anjo Panjo, in Anja Panja se bo smejala tebi in vsem sršenom... svet ti dam, Koceljček — krh — krh... Dober svet ti dam — krh... krh...«

»Ne davi se!« je rekel Kocelj. »Pogoltni že vendar, da bo mir! Pa mi povej hitro, kar misliš! Ali meniš, da bom do večera čakal na tvoj svet? Nazadnje bo pa tvoj svet ravno tako piškav, kakor je piškav tvoj nemarni nos.«

»Huda krvca — krh — krh... Potlači hudo krvco — krh — krh!« je odgovarjal pritlikavec Brincelj in je goltal, goltal... No, naposled se mu je vendar posrečilo, da je pogoltnil prevelik kos. Globoko je

zasopel in rekel: »Ojojmene — skoro bi bil umrl, skoro bi bil ostal moj lepi nosek brez mene. Svinjine se ne dotaknem več. Rajši bom jedel sirček. Kar velik kos si ga odrežem. Ne rogovili, Koceljček, saj ti povem tisti lepi svet. Kar poslušaj!«

Brincelj si je odrezal kos sira in ga je potlačil v usta. A pričel ni prej govoriti, dokler ni sir srečno dospel skozi ozko grlo. Pa je rekel: »No, zdaj me pa poslušaj, Koceljček! Moj lepi nasvet poslušaj! Ne meči Anje Panje v sršenovo gnezdo, ko ni treba! Anja Panja je ušla Vitrancu iz ječe, kjer se je pokorila. Zato je pa Anja Panja samo Vitrančeva in zato je ne smemo metati v sršenovo gnezdo. Vitrancu moramo sporočiti, da smo ujeli Anjo Panjo. Vitranec pa naj pride in naj stori z Anjo Panjo, kar hoče. O, božal je gotovo ne bo, ker je Vitranec strašno jezen nanjo. Še mene je nabil in je hotel umoriti mene in moj lepi nosek!«

Kocelj se je začudil in dejal: »Brinceljček, pošteno in lepo si mi svetoval. Kdo bi si mislil, da je pod čelom nad tvojim piškavim noskom še toliko pameti in modrosti? Prav praviš — Vitrancu izročimo Anjo Panjo, Vitranec naj jo zapre ali pa naj jo obsodi na smrt. Vsaj meni ne bo treba skrbeti in iskati sršenovega gnezda in tudi moriti mi ne bo treba, ker jaz pač nisem za to.«

»Ha, kaj nisem rekel?« se je namuznil pritlikavec Brincelj ves vesel. »Moja glavica, moja umna glavica! Zaman nima tako lepega noska in zaman nisem služil leta in leta pri samem sodniku Vitrancu, ki je moder, da ga ni modrejšega na vsem svetu... Zdaj, ko smo ujeli Anjo Panjo in jo izročimo Vitrancu, se pa jaz lahko vrnem v črno lopo. Res mi je že dolg čas po Vitrancu in Črni lopi in piščalki, ki že dva dni nisem sviral nanjo... O, pa se kar povrnem, ker se mi Vitranec smili. Kaj bo počel brez mene?«

»Oha, oha, počasi!« mu je ugovarjal Kocelj. »Nisva se tako zmešnila, Brinceljček! Ne boš hodil nazaj k Vitrancu — z mano pojdeš v mesto, kakor sva se domenila! Ta bi bila lepa, da bi jaz sam šel v mesto! S čim naj si služim tam rumene cekine, če ni tebe in tvojega noska z mano? Ha, te vprašam, Brinceljček? — Zato pa pojdeš z mano, pa je konec besedi! — A zdaj mi samo še to povej, kdo naj gre v Črno lopo in pove Vitrancu, da smo zajeli Anjaro Panjaro? Ali greš ti?«

Pritlikavec Brincelj se je prijel za glavo. — »Ojojmene, Koceljček, kaj pa misliš?« je dejal ves prestrašen. »Jaz naj grem k Vitrancu, jaz? Premisli samo malo, Koceljček, samo tole premisli: kako naj stopim pred Vitranca, ko me je pa včeraj tako namlatil, da je še danes moj ubogi nosek ves bolan? Ali misliš, da mi bo Vitranec verjel? O, dejal bo, da ga imam za norca; pa me zopet pograbi, in še Boga bom hvalil, če se vrnem s celim noskom... Ti pojdi, Koceljček, ti! Prijatelja sta si z Vitrancem, in tebi bo vse verjel.«

»Hm«, je menil Kocelj. »Saj bo res najbolj prav, če grem kar sam. Pa opravi vse najbolje. A danes ne morem nikamor več — prepozno je že ... Rezika, tudi ti boš morala ostati še čez noč v tej samotni hišici. Jutri v jutru pa odidemo v dolino in te povedemo domov. Saj ne boš žalostna, Rezika? Veš, do večera se malo poigramo zunaj na trati, pa ti ne bo dolg čas!«

No, mala Rezika je sama uvidela, da danes ne more nikamor. Zato pa ni bila prav nič žalostna. Posmehnila se je Koclju in Brincelju in je odgovorila: »O, nič mi ni hudo! Rajša ostanem tu, kakor pa da bi hodila po temi. Hudo je v temi in strašno. In jaz se bojim, tako jako bojim. Saj pravijo, da hodi sama Pehta po temi.«

Dobro so se bili najedli vsi trije in so bili zadovoljni. Koclja ni zdržalo v izbi, ampak je hotel pod milo nebo. Rezika je bila takoj pripravljena, da gre z njim. Samo Brincelj se je obotavljal in ni hotel nikamor. — »Jojmene!« je rekel. »Najedel sem se pošteno. Zdaj pa sem zaspan. Vso noč nisem prav nič spal. In kako naj spim na mokri zemlji? Sedaj naj malo zadremujem in pokimam.«

Pritlikavec se je zleknil po trdi klopi in je zaspal, kakor bi trenil. Kocelj in Rezika sta se pa napotila iz hišice. Na trato sta šla, skozi leso sta šla in sta se ustavila na širni goličavi. Legla sta na mehko travo in sta gledala za solncem, ki je stalo že za dobro ped od škrbaste vrha divje Ponce. Razdrto skalovje se je svetilo v drhtečih žarkih, a temni gozdovi pod snežniki so bili zaviti v mirno senco, ki se je razpregala po vsej ozki zagorski dolinici. Tišina se je razprostirala krog in krog. Sredi te tišine se je začul tu pa tam presunljiv zategel krik jastreba, ki je plaval visoko nad nepristopnim skalovjem...

»Glej, Rezika!« je dejal Kocelj in je pokazal z roko na desno stran. »Tam spodaj nekje so Rateče in tam spodaj nekje stoji vaša hiša. A ne vidi se je, ker so vmes veliki gozdovi. No, nič ne de, če je zdajle ne vidiš. Boš jo pa jutri videla tem bolj, ko boš doma. Samo da smo te rešili iz krempljev Anje Panje, pa je vse dobro. Zato pa sem ji malo postrigel hudobne kremplje, da ne bo praskala nikogar več.«

Rezika ga je gledala in se mu čudila. — »Oj, Kocelj! Ti si pogumen kakor tišti kraljevič, ki je posekal strupenega zmaja. To te bo imela naša mamica rada, ko me privedeš domov! Pa tudi atek. Pri nas ostaneš in nikoli več ne pojdeš od nas... Samo če te bo tvoja mamica pustila. Kaj praviš, Kocelj? Ali te bo pustila?«

Kocelj jo je gledal in je namršil obrvi. Oči so mu postale vse rosne, a v srcu ga je zapeklo nekaj bridkega in hudega. Zamahnil je z roko in je odgovoril: »Oh, kaj mamica! Jaz nimam mamice — nikoli je nisem poznal. Pravijo, da je umrla takrat, ko so mene ulovili teta Katra tam doli v Savi in so me prinesli v našo siromašno bajto. Samo staro mater sem imel, pa smo jo zakopali predvčerajšnjim... Zdaj

pa nimam nikogar več — niti bajte nimam več; zgorela je. Samo krivo gledlega strica še imam; a krivogledni stric bi me prodal za pet grošev, če bi mogel in če bi me kdo kupil. Pa me noče nihče, ker vsak pravi, da sem bedast, da nihče tako ... In kdo me ima rad na svetu? Nihče, ti rečem, Rezika, prav nihče ... Zato pa pojdem v mesto. Dobri ljudje so tam in tam mi bo dobro!«

Rezika je postala vsa žalostna, ko je slišala Koceljeve besede. Pa se ji je smilil in mu je govorila: »Oj, ne bodi žalosten! Saj boš ostal pri nas in pri nas boš vesel, kot nikjer na svetu ...«

A Kocelj se je zasmeljal in je z veselim smehom pregal vso žalost in bridkost iz svojega srca. — »Saj nisem žalosten!« je rekel. »Ali ne vidiš, Rezika, da se smejem? No, če bi bil žalosten, pa bi se ne mogel smejati ... Pojdiva, Rezika, tja v goščavo! Tam leži mrtva, nemarna mačka. Jaz sem jo zadavil in sem jo hotel celo na meh odreti. Pa je nisem, ker se mi je smilila. Še zdaj se mi smili, ker sem jo zadavil. A moral sem jo, da sem rešil tebe ...«

Pa sta šla v goščavo in sta poiskala v grmovju mrtvo mačko. Z debelim kolcem je izkopal Kocelj jamo in je vrgel vanjo mačko. Naglo jo je pokril s prstjo in odšla sta potem nazaj na goličavo. Solnce se je bilo ravno pogreznilo za belo Ponco, in v nebo kipeči snežniki so goreli vsepovsod nad zagorsko dolinico v živem, rdečem plamenu ... Kocelj pa je pripovedoval mali Reziki o črni, debeli mački, ki je znala tako lepo Anji Panji pomagati pri čaranju. In kar mahoma se je domislil paličice z zlatim rogljičkom in jo je potegnil izpod suknjiča. Pokazal jo je deklici in je rekel: »Ali jo vidiš? Zlat rogljiček ima in v tem rogljičku je vsa moč čaranja ... Sinoči sem videl Anjaro Panjaro, kako je čarala. Pa sem si zapomnil vse, in stavim svoj poslednji tolar, da bi tudi jaz znal čarati, če bi hotel ... Hm, pa kaj, če bi enkrat poizkusil? Kar tako za šalo bi poizkusil, da vidim, če znam ... Pa bom res poizkusil! Lepi nasek pritlikavca Brinclja bom začaral v najlepši smrekov storž. Resnično ga bom.«

Dr. FR. ZBAŠNIK:

Osel.

o je osel, to je osel!« se je razlegalo po vasi.

Gruča šolskih otrok, dečkov in deklic, se je sukala in motala okolo sedemletnega Mihca, kazala nanj in venomer kričala: »To je osel, to je osel, to je osel!«

Če je za trenutek potihnil krik, pa se je takoj zopet znova tem krepkeje začulo: »O=O=O! To je osel, to je osel, to je osel!«

Mihec je zaman otepal okrog sebe, se zaman trudil, da bi pobegnil iz srede krutih nagajivcev. Vedno zopet so ga obkolili in ga zopet prisilili, da je šel z njimi. Plesali so okrog njega, on pa je klical na pomoč in zdaj zdaj čofnil katerega po zobeh, toda preveč je bilo njegovih preganjalcev, da bi se ga bili zbal in pustili na miru.

»To je osel, to je osel, to je osel!« se je ponavljalo prej kot slej. Kadar je prišel odrasel človek mimo in vprašal, komu velja lepi priimek in kdo je osel, se je čulo kakor iz enih ust: »Mihec, Mihec je osel!« In če je še vprašal, zakaj tako, je pokazalo nebroj prstov na Mihčev hrbet, dotičnik pa se je namuznil in smehljaje odhitel dalje. Nikogar ni bilo, ki bi se bil usmilil Mihca in ga rešil njegovih zasramovalcev!

Tako je šlo vse do tja, da so bili otroci že blizu šole. Nenavadni krik je zbudil pozornost učiteljevo, da je stopil iz šolskega poslopja in vprašal z ostrim glasom: »Kaj pa to pomeni?«

Mihec je še glasneje zajokal, gotovo zaradi tega, da bi zbudil učiteljevo sočutje in si priboril tako njegovo naklonjenost. Za trenutek je bilo videti, kakor bi se bili njegovi nasprotniki učitelja ustrašili, ker so obenem vsi obmolknili. A ko je zahteval učitelj še enkrat, da naj mu pojasnijo, zakaj ta krik, se je ojunačil eden izmed njih in ponovil: »To je osel, to je osel, to je osel!« Za njim pa vsi drugi: »To je osel, to je osel, to je osel!«

»Ali ste ob pamet?« se je hudoval učitelj. »Ali je tako vedenje spodobno? Ali vas tako učimo? Precej povejte, zakaj ta krik!«

Eden izmed močnejših dečkov prime nato Mihca za rame in ga zasuče tako, da je imel učitelj njegov hrbet pred seboj. Sedaj je pa še njega posilil smeh! Na temnomodrem Mihčevem suknjiču je bilo namreč narisano s kredo nekaj, ki naj bi predstavljalo menda osla. Risba je bila sila preprosta in enostavna. Trup te živali je bil podoben še najbolj kakemu jajcu. Iz tega jajca so štrlele štiri palice. To so bile noge. Vrat sta značili dve navpični črti. Na teh dveh črtah pa je slonelo nekaj kakor postrani ležeč veliki M. To je bila glava. Na tej glavi je stal pokonci drug veliki M, a nekoliko manjši od prej omenje-

nega. S tem so bila označena menda ušesa. Tudi oko — debela pika — je bilo na primernem mestu. Umetnik, ki je ustvaril to lepo sliko, pa menda sam ni prav zaupal svojemu umotvoru. Zakaj površen opazovalec te slike bi bil morda trdil tudi, da ima pred sabo podobo kobilice, namreč tiste zelene kobilice, ki jih je po travnikih vse polno. Da bi torej preprečil vsak dvom, je zapisal pod svojo risbo s precej okorno roko: »To je osel.« Čudno se je zdelo učitelju samo to, da so bile zapisane te besede od desne na levo, torej v nasprotni smeri, kot običajno pišemo.

»Kdo mu je napravil to na hrbet?« vpraša naposled učitelj, ko se je bil nadejal krasne slike.

»Sam!« odgovori eden izmed učencev.

»Kako to — sam? Mihec, povej, ali si res sam naslikal to podobico na svojo suknjico?«

Mihec je glasno jokaje odmajeval z glavo, da ne.

»Saj ti verjamem!« ga tolaži učitelj. »Tak osliček vendar nisi, da bi si sam narisal osla na hrbet! Toda kdo ti je to naredil, povej! Nič se ne boji!«

»Ne vem!«

»Kaj? Ne veš? Kako to, da ne veš?«

»Sam si je naredil!« se oglasi sočasno več učencev.

Učitelj je postajal nevoljen. »Pojdimo v šolo,« je velel, »tam se nadalje pomenimo! Pa se bo vsaj dala resnica zvedeti! Ampak pazite, kogar zalotim, da laže, temu ne bo nič več na smeh!«

Ko so bili v šolski sobi, veli učitelj Mihcu: »Sleci suknjico!«

Mihec sluša.

»Poglej to risbo in povej, če si jo ti sam narisal!«

Mihcu pa so čudno zastrmele oči, ko je uzrl oslička na svoji suknjici. Zdaj šele je vedel, zakaj so se njegovi tovariši tako norčevali iz njega! Ampak kako, kako je prišla ta slika na njegov hrbet? Še bolj neumljivo pa mu je bilo to, da je bil ta osliček tako strašno podoban osličku, ki ga je bil on sam narisal nekje.

»No, Mihec, govori zdaj!« ga vzpodbuja učitelj. »Kakor sem že rekel, tako neumen menda nisi, da bi se bil označil sam za osla in si nakopal na glavo tako sramoto!«

»Pa si jo je!« se oglasi zopet eden izmed učencev. Mihec pa ni rekel ne bev ne mev, tako je bil presenečen in poparjen obenem.

»Zdaj mi je pa dovolj tega!« se razljuti učitelj. »V klopi! Vsi! Ti Šinkovec pa, ki si najbolj glasan in veš morda najbolj, kako se je zgodilo, razloži vso stvar! Opominjam te še enkrat: govori resnico!«

»Bom! Povedati hočem vse tako, kakor je res! Ker je bilo za v šolo še pre zgodaj, smo se pomudili nekoliko pri Ižančevem vrtu. Mi drugi smo se igrali, Mihec je pa risal s kreda po deskah, ki je z njimi ograjen Ižančev vrt. Ko je bil končal, se je obrnil okolo in

se uprl s hrbtom ob plot, pa gledal, ko smo se lovili. Menda je bil čisto pozabil na tisto svojo podobico! Ko smo šli čez nekaj časa vsi skupaj naprej, smo pa zagledali, da ima na svoji suknjici odtisnjenega tistega oslička, ki ga je bil narisal! Oh, kako bi se ne smejali!»

»A tako!« vzklikne učitelj. »Potem si pa le ti kriv, Mihec! To imaš zdaj! ... Ali vam nisem že bogzna kolikokrat rekel, da ne čečkajte po zidovih, po deskah in po klopeh! Zahvali, Mihec, samega sebe za sramoto, ki te je doletela! Kaznoval si se pošteno sam!«

V tistem trenutku se odpro vrata in med njimi se prikaže postaren mož, ki se mu je na obrazu poznalo, da je hudo jezen. »Kje je tisti paglavец, kje?« je zakričal, ne da bi bil prej pozdravil ali sploh pomislil, kje je in kaj se spodobi in kaj se ne spodobi.

»Kaj pa je, Ižanec, kaj?« ga vpraša učitelj in stopi proti njemu.

»Kaj je? Vi še vprašate, kaj je? O, človek bi iz kože skočil!«

»Le rajši ne!« ga prijazno pogovarja učitelj. »Kakšni pa bi bili brez kože! Kar pomirite se in povejte, kaj se je zgodilo!«

Ižanec pa nadaljuje še vedno razjarjen: »Saj veste, gospod učitelj, da sem svoj vrt na novo ogradil, ali ne?«

»Vem, vem! Prav lepo ste napravili!«

»Menim da! Plot iz samih lepih novih desak! Da bi bilo še bolj čedno, sem jih dal še zeleno pobarvati. Komaj štirinajst dni je od tega! Toliko da se je barva dobro posušila! Pa mi pride tak — o ti pasja zalegal! Čakaj me! ...«

Ižanec je srdito vihtel pesti. Otroci so se ga bali, tudi če se ni jezil. Imel je hud pogled in venomer je hropel, ker je bil jako nadušljiv. Ker je tudi vedno godrnjal na ljudi, ga je že odrasel človek nerad srečal, še manj pa otroci, dasi so trdili tisti, ki so ga dobro poznali, da ni napačen človek. Ko je zdaj tako kričal in grozil s pestmi, je bilo med učenci vsekakor prav malo takih, ki bi jih ne bila groza obhajala. Najbolj pa se je tresel Mihec, ki mu je očitala vest, da je njegovo dejanje vzrok Ižančeve jeze. Na srečo je bil bolj v ozadju, tako da se je lahko skrival pred njegovimi srditimi pogledi.

»Imeti ga hočem, pa je!« je rohnol dalje Ižanec. »O, jaz mu po-
kažem!«

»Pa kaj se je vendar zgodilo, kaj, gospod Ižanec?« se dela učitelj nevednega.

»A kaj da se je zgodilo? Strela božja! Vi vprašate, kaj se je zgodilo! O, nekaj prav lepega se je zgodilo! Kako pa učite te svoje paglavce? Eden izmed teh tukaj je bil, to vem za gotovo! O, le sem z njim!«

»No, in kaj je storil?«

»Kaj je storil? ... Poslušajte! ... Mi pride tak nepridiprav, pa mi ponesnaži s kredo mojo lepo novo ograjo! ... Oh, to bi ga! ... Pa to

še ni vse! ... Nariše tako nekakega zajca, pa napiše spodaj: To je osel! S tem je hotel reči, da sem jaz osel! O, ti preklicano seme!« —

»To pa že ne, gospod Ižanec! Vas s tem ni mislil!«

»Vem, kar vem! Imeti ga hočem! Kje je, da mu pristrižem ušesa!«

»Ojoj, ušesa!« se je ustrašil Mihec in si jih brž pokril z rokami, kakor bi bil že kdo posegel po njih.

»Jezik mu odrežem!« nadaljuje Ižanec.

»Ojej, jezik!« se je iznova zdreznil Mihec in si pritisnil dlan na usta.

»Na meh ga oderem!« je stresal Ižanec še dalje svojo jezo, Mihec pa se ni mogel od groze več držati pokonci. »Ojoj, prejoj, na meh!« je pomislil. »Na meh, kakor kakšnega janca!« In sesedel se je siromak pod klop!

»Če mi ne poveste, kateri je, vas bom kar vse po vrsti!« je rentačil še vedno Ižanec. In eden izmed učencev se res dvigne, kakor bi hotel ustreči Ižančevi zahtevi. Toda učitelj, ki je to opazil, je posegel vmes in ukazal: »Tihol! Nihče naj mi ne črhne besedice! To je moja stvar, da se pomenim z gospodom Ižancem.« Na to se obrne k temu in mu pravi: »Gospod Ižanec, vaša nevolja je povsem upravičena! Mi učitelji se dovolj trudimo, učimo in učimo, a dostikrat vse naše besede ne zaležejo. Malo je tega kriva neposlušnost, malo pa tudi — otroška nezavednost! Saj veste, otrok je otrok! Z otroki treba imeti potrpljenje! Ta, ki je vzrok vaše današnje jeze, je še majhen in nerazsoden. Zato mu enkrat prizanesite! Kazen za to je že prejel, in prepričan sem, da nikoli več kaj takega ne stori!«

»Ali ste ga naklestili?« vpraša Ižanec, ki so mu učiteljeve besede očividno prijale.

»Zadela ga je še mnogo hujša kazen! Taka kazen, da si jo zapomni svoj živ dan!«

»O da res? No, potem je prav! Naj bo to pot!«

Izrekši se je Ižanec odpravil. Toda med vrati se je zasukal in še enkrat je zagrozil s pestmi: »Zapomnite si, paglavci: če kdaj katerega pri takem delu zalotim — na kolec ga nabodem, na kolec, tako kakor so delali v starih časih!«

Šele ko je bil Ižanec vrata za sabo zaloputnil, si je Mihec upal izpod klopi.

»Ali si slišal, Mihec?« ga vpraša učitelj.

»Slišal!« pokima Mihec in si briše solze.

»Ali si zapomniš to? Povej, ali storiš še kdaj kaj takega?«

»Nikoli več!«

»In tudi vi vsi drugi si to zapomnite! Pišite in rišite na svoj papir, če ga kaj imate, vse drugo puščajte pri miru! Zlasti se tudi nikar ne

podpisujte povsod, kakor imajo nekateri navado. Samo neumni ljudje mislijo, da se mora povsod blesteti njih ime! Pa še nekaj je! Če na pišeš kam svoje ime, si v nevarnosti, da ti pripiše kdo zraven kake podobne besede, kakor jih je zapisal Mihec pod svojo imenitno risbo. Pa imaš potem sramoto!« —

V neosvobojeni domovini.

Kam pa, kam, ti ptička,
drobna lastavička? —

»Daleč... Čez obzorje
in čez sinje morje.«

Čuješ? Kakšni kraji
tam so, kakšni gaji? —

»Solčni vsi so kraji,
palmovi vsi gaji.

Vedno tam je cvetje,
vedno je poletje.«

Ali k nam spomladi
prideš po navadi? —

»Kakor leto novo
vrnem se gotovo,
saj je majka mila
tu moj dom zgradila.

Saj je ona bila,
ki me je vzgojila,
zemljico slovensko
ljubiti učila...«

Albin Čebular.

Naša današnja državna meja

Meja neosvobojene domovine na poti Logatec-Ildrija pet minut od vasi Hotedersica, kjer so Italijani zasedli naše kraje.

MARIJA JANA:

Ko je bila mamuška bolna . . .

hišo, s solncem pretkano, s srečo obdarjeno, je priplaval teman oblak. Mamuška je bila bolna. Ona dobra, zlata mamuška! Veliko delo, od ranega jutra do trde noči, dan v dan, mesec za mesecem, leto v leto — neumorno delo, skrbi z gospodinjstvom, z družino — vse to ji je izpodkopalo zdravje.

In mamuška je bila bolna. Ležala je nepremično na beli blazini, oči, oh, te zlate oči pa so gledale tako žalostno. Bali so se za njeno zdravje. Kaj bi bilo, da mamuška umre! Mahoma se je ta misel polastila vseh, to vprašanje je stiskalo vsa srca, a vendar beseda, ta grozna beseda ni mogla, ni smela na usta, saj že sama misel nanjo je bila temnejša od smrti.

Poslali so po zdravnika. Povedal je, da ni nič posebno hudega, le utrujenost je to, naporno delo ji je izpodkopalo telesne moči, zato potrebuje pokoja, miru in kmalu se ji povrne zdravje. Vsem je bilo laže pri srcu.

Toda le ena skrb je težila njeno dobro srce: kdo bo sedaj pospravljaj, kdo kuhal? Imela je dve hčerki, starejšo Stano in mlajšo Vero. Toda bili sta še nevešči kuhanju in malo sta znali za gospodinjske posle. Saj sta bili obe še jako mladi, morali sta hoditi v šolo, v počitnicah pa komaj da sta se malo oddahnili. Tudi sedaj so bile počitnice. A hrabro sta se lotili dela. Vera je bila v kuhinji, Stana v sobi. Kot miški sta hodili tiho po prstih, da ne bi z ropotom motili svoje dobre, bolne mamuške.

Vera je mešala s kuhalnico po loncih in kozicah, prilivala in odlivala, nalagala na ogenj, toda bila je to zanjo težka služba. A delala je vse to z ljubeznijo in veseljem, ker je s tem pomagala bolni mamuški, da bo prej ozdravela. Sicer pa je bila vešča kuharica, saj je mnogokrat polizala skledo in lonec, razbila kozarce in krožnike, zato ni čuda, da je začela sama kuhati na lastno pest. Vendar je izprevidela, da to ni preveč lahko. Toda pogumno je vztrajala pri delu. Svoje starejše sestre ni preveč pustila v kuhinjo, ker je vedela, da je pobila še premalo krožnikov in skled.

Toda vendar je šlo vse lepo po sreči. Malo ji je svetovala mamuška — preveč je ni izpraševala, ker je vedela, da jo govorjenje utruja — malo si je pomagala sama. Le juha, tista juha, ki bi mamuški najbolj pomagala in ki jo ima očka najrajši, ni imela prave barve. Bila je tako bleda, tako bela. Poizkusila je vse mogoče, pretehtala še enkrat vse, kar je vrgla v lonec, a vendar se juha ni nič izpremenila. Poklicala je Stano in ji pokazala svojo bolno juho. Pa je Stana pogodila pravo. Malo čebulinih lupin je treba, pa bo juha lepo zagorela.

Kakor potrebuje človek solnce, da mu lica dobe pravo barvo, tako je treba juhi lupin. Rečeno — storjeno! In res! Sedaj je pa tudi Vera uvidela, da bi ji morda lahko Stana še kdaj pomagala, in ji je dovolila, da sme tudi biti v kuhinji. Tako je šlo obema delo laže izpod rok. Še očka je pohvalil pridni kuharici in je prav s slastjo jedel pripravljeno kosilo. Ko je zvedela mamuška, da ima tako pridni hčerki, so ji zopet jasneje gledale oči.

Toda vse eno ji ni bilo bolje. Ležala je že teden dni, lica so se ji posušila, oči so se udrle in okrog usten ji je zarezala bol globoko gubo. Toda vse trpljenje je prenašala mirno in vdano, nikdar ni govorila o bolečinah, ki so pretresale njeno telo. Stana in Vera sta sedeli ob postelji, ko sta opravili vse posle, da sta ji s pripovedovanjem krajšali čas. Toda bilo je vse tako žalostno in tiho. Še solnčece ni moglo gledati te žalosti, zato se je skrilo za oblake in nebo samo je zatemnelo od bridkosti.

In zopet je prišel zdravnik, strah je ležal vsem v očeh, kaj poreče modri mož. Zmajal je z glavo enkrat, dvakrat, pa je pogodil pravo: proč od tu mora mamuška, proč iz tega kraja, kjer ji vsak veter, vsaka izprememba vremena škoduje! Ni ta bolezen le od dela in skrbi, pač pa je tudi od vremena in zraka.

In sklenil je očka, da pojdejo, saj je tudi on trpel, ko je videl njeno boleost. Težko so se poslovili od kraja, s katerim jih je vezalo tisoč misli, tisoč sanj in želj. A šli so, ker je to koristilo mamuški.

In ko je mamuška zadihala novi zrak, ko so njena lica božale južne sapice, tedaj so ta lica zopet zardela, oči so se zasmejale in srce je zavriskalo. In še teden dni — in mamuška je bila zdrava.

In črni oblak je izginil, zlato solnce je poslalo svoje svetle žarke v hišo, kjer so gorela štiri srca v ljubezni in sreči, da jim je dobra mamuška zdrava in vesela.

Tam v dalji pa je šumela cipresa in lovor, zeleno morje je pélo večno pesem ljubezni, bela jadrnica je hitela po njega mirni gladini in poljubljala s svojimi jadri lesketajočo površino. A v njihova srca sta legla mir in sreča!

Večerna.

*Solnce šlo je spat za gore,
črna že se bliža nočka,
drobno dete obnemore
in zapira trudna očka.*

*Mati skrbno ga pokriža,
v mehko postelj položi,
angel varuh se približa:
dete se na smeh drži ...*

Fr. Ločniškar.

ANDREJ RAPÉ:

Adamov sin.

Basen z Jutrovega.

davnih časih je stanoval na morskem obrežju pav s svojo družico. Lepa je bila okolica njegovega domovanja, polna dreves in potokov, tudi mogočnih levov in raznih drugih divjih živali. Pav in njegova žena torej nista bila prav varna. Zato sta navadno sedela ponoči na kakem drevesu, podnevi pa sta si hodila iskat hrane po okolici. Dobro in udobno sta sicer živela, toda strah pred zvermi ju je mučil neprestano.

»Poiščiva si rajša nov dom,« je silila družica.

»Kje je lepše nego doma!« je odgovarjal pav.

Naposled pa je le obveljala beseda ženina.

Iskala sta si torej nov dom. Na potovanju sta prišla do nekega otoka. Polno drevja je bilo na njem, zelenih travnikov in hladnih potokov. Tam sta se naselila, jedla ondotnje sadove in pila iz bistrih potokov. Prav lepo je bilo to življenje. Nekega dne pa ju je nena doma zmotila raca. Vsa preplašena, zbegana in zasopla je priletela do njunega drevesa. »O, varujta se, varujta se Adamovega sina!« je klicala obupno.

»Ne boj se,« jo je miril pav, »v najinem varstvu si!« Toda kar ni se mogla umiriti. Še in še je ponavljala: »Ponovno vaju svarim, varujta se Adamovega sina!«

Naposled se je vendar nekoliko pomirila in vzkliknila: »Čast Bogu, ki mi je odvezel skrb in bedo s tem, da mi je dal vaju za pomoč! Veruj mi, pav, da sem prihitela semkaj iz ljubezni do vaju!«

Pavova žena jo je ljubeznivo pozdravila: »Dobro došla in bodi dobre volje! Nič hudega se ti ne bo zgodilo. Kako naj bi prišel do nas sin Adamov semkaj na ta otok, ki je sredi morja? Nič slabega se nam ne more zgoditi, saj po morju k nam nihče ne more. Bodi torej dobre volje in povej nama, kaj ti je storil Adamov sin!«

In raca je pričela: »Vse svoje življenje sem mirno in zadovoljno bivala na tem otoku. Nikdar nisem opazila kaj takega, kar bi mi bilo zbujalo skrb. Neke noči pa sem v sanjah videla sliko Adamovega sina, ki je govoril z menoj in jaz z njim. Kar sem zaslišala glas, ki mi je dejal: »Raca, varuj se Adamovega sina in ne daj se preslepiti od njegovih besed, pa naj ti prišepetava karkoli hoče. Adamov sin je poln laži in prevare. Varuj se torej njegovega izdajstva, zakaj zopet ti pravim, da je zakrknjen in zvit, kakor pravi o njem pesnik:

O samih sladkostih ti govoriči,
z lisičo pretkanostjo te prelesiči.

Vedi tudi, da Adamov sin vara celo ribe v morju in jih vlačí na suho, z glinasto kroglico strelja ptiče, s svojo zvijačo lovi celo slone. Nihče ni varen pred njegovo zlobo. Ne uide mu ne ptič in ne druga žival.' Zdaj vesta, kar sem čula o sinu Adamovem. Vsa v strahu in trepetu sem se zbudila. Od takrat ni poznalo moje srce nikakega veselja več, zakaj vedno sem se bala, da me ne prekaní Adamov sin s svojo zvijačo in me vjame v svoje zanke. Ob koncu današnjega dne pa mi je odrekla vsa moč, pošel ves pogum. Ko sem hotela jesti in piti, sem le v strahu in trepetaje šla iskat živeža. Ob oni gori tam — in pokazala je v daljavo — »sem pred vratmi neke dupline naletela na mladega, svetlorumenega leva. Ko me je ugledal, se je jako razveselil, zakaj ugajala mu je moja barva in moja ljubka postava. Poklical me je in mi je dejal: 'Le ne boj se me, pridi bliže k meni!' Opogumila sem se in se mu približala. Tedaj me je vprašal: 'Kako ti je ime in kaj si?'

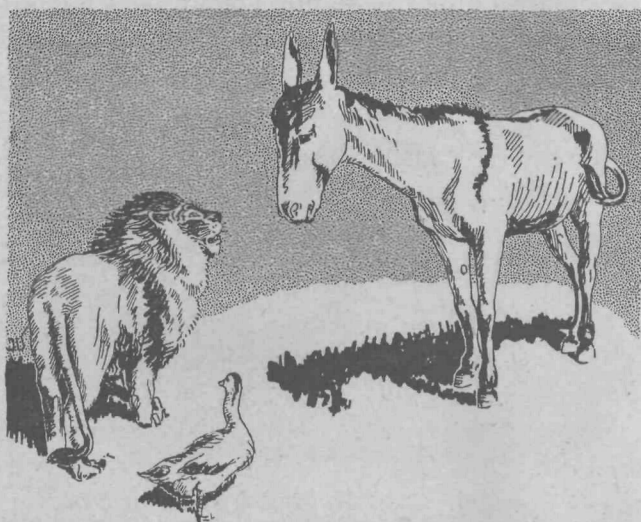

»Raca mi pravijo, v vrsto ptičev me štejejo,« sem dejala. »In ti? Kako da si ob tej uri še vedno tu?« — 'Povem ti,' je odvrnil lev. 'Moj oče me je že davno svaril pred sinom Adamovim in danes ponoči se je zgodilo, da sem videl njegovo sliko in sedaj ga čakam, da ga usmrtim.' — In pravil mi je vse to, kar sem vama povedala o Adamovem sinu jaz. Ko sem to čula, sem vzkliknila: O lev, k tebi se zatekam! Umori Adamovega sina! Ostani vztrajen v svojem sklepu, da ga uničiš! Resnično, bolj bati se ga ne morem, nego se ga bojim. Strah pa mi zvišuje tudi še to, da se celo ti bojiš Adamovega sina, četudi si sultan med zvermi. Dolgo sem tako nagovarjala leva, ga dražila in mu priporočala, naj vendar umori sina Adamovega. In skočil je nazadnje kar nenadoma s svojega ležišča in se odplazil. Šla sem za njim in sem videla, kako je ves razjarjen bil z repom po bokih. Tako sva se plazila dalje, dokler nisva prišla na križišče pota. Tu sva uzrla oblak prahu, ki pa se je kmalu razpršil. Pod oblakom sva zagledala osla. Bežal je na vse pretege in se tu in tam povaljal v prahu. Ko ga je lev zagledal, ga je poklical. Prav ponižno se je osel približal,

lev pa ga je vprašal: 'Čuj me, neumna žival, kaj si in čemu si prišla semkaj?' Odvrnil je: 'O sin sultanov, imenujem se osel — asinus caballus — in prišel sem semkaj, ker bežim pred Adamovim sinom.'

'Ali se bojiš, da te usmrti?' je vprašal lev.

'Tega se ne bojim,' je hitel, 'toda bojim se, sultanov sin, da me bo ukanil in sedel name. Ima namreč nekaj, kar imenuje sedlo. To mi priveže na hrbet okolo trebuha z neko rečjo, ki jo imenuje pas. Pod rep mi položi čudno stvar, podrepnica ji pravi, in naposled ima še nekaj, čemur pravi brzda. To mi dene v gobec. Poleg vsega tega ima še ostroge, ki me z njimi zbada, da moram teči preko svojih moči. Ako se spotaknem, me preklinja, ako zarigam, me zasramuje. Ko pa nazadnje postanem star in ne morem več tekati, me odda v službo

onim, ki nosijo vodo. Ti me otovorijo s sodi in z raznimi mehovi z vodo in nositi moram, da mi pokajo kosti. Tako živim neprestano v pomanjkanju, poniževanju, trdem delu in trpljenju, dokler ne poginem. Mrtvega me vržejo psom v hrano. Katera žalost more biti večja od moje, kakšno trpljenje je hujše od mojega?'

O, prijateljica moja, ko sem čula te oslove tožbe, mi je po hrbtu kar zagomazelo od strahu pred Adamovim sinom. Dejala sem torej levu: 'O gospodar, osel je opravičen in njegov strah je moja bojazen še povečal!'

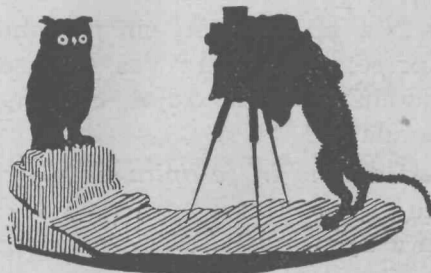
Mladi lev pa se je okrenil k oslu in ga vprašal: 'Kam si namenjen?'

'Pred solnčnim vzhodom sem zagledal Adamovega sina v daljavi in bežal sem pred njim in namerjam bežati dalje, dokler ne dobim pred njim kakega zavetja.' Še med tem, ko je osel pripovedoval in tožil o svoji bedi, se je v daljavi pojavil nov oblak prahu. Osel je v strahu zarigal in pozorno gledal v daljavo. Oblak se je dvigal, dvigal in pod njim smo opazili krasnega konja. Na čelu je imel belo liso,

okroglo in svetlo kot drahma. Kopita so se mu svetila kot luč. Krasna je bila njegova krepka noga in hrskal je tako čudno, da je bilo videti, da počne to v velikem razburjenju in strahu. Ni prej nehal bežati, dokler ni trepetajoč obstal pred levom. Lev se je vsemu temu neznanosko čudil, posebno še, ko je ugledal tako lepo, veliko in močno žival. Pa ga je vprašal: „Kdo si, veličastna divja žival? Čemu bežiš v to neizmerno puščavo?“

Konj pa je dejal: „O, gospodar divjih živali! Konj sem in bežim, ker se bojim sina Adamovega!“

(Dalje.)

Ščinkavec.

Ščinkavec skače po snegu,
slabe zdaj dneve ima;
glasno zakliče pod oknom:
»Ščink — ščink — ščink, kdo mi kaj da?«

Težko že čaka pomladi,
ko bo spet gnezdo si splel,
iskal gosenic med cvetjem,
pital mladiče in pel.

Sneg še pokriva vrtove,
lise pa kopne zemlje
kažejo že se in ptičku
upanje sladko budé.

Zimske nadloge pozabi,
kljunček odpre se mu sam,
preko vrtov zašepeče:
»Griču — ču, vigred gre k nam!«

Fr. Rojec.

KAREL ŠTRBENK:

Jure.

Žaloigra otroka v treh dejanjih.

(Dalje.)

III. DEJANJE.

Ubožna soba. V kotu kup slame — na njej leži Jure — bos je in neodef. V kotu star stol — na njem sedi Polona — stara, sključena z zlobnim obrazom in hudobnimi očmi.

Jure globoko sope. Edina oprema je miza in klop ob steni.

Župan (vstopi): No, ali je prišel sinoči domov? Zakaj ga nisi poslala k meni, kakor sem ti ukazal? Veš, kdo sem: Župan! In vi v ubožnici ste meni podložni. Tatu vzrejaš, Polona, in ne krščanskega človeka, kakor bi morala.

Polona (se počasi dvigne in se opira na palico): Gospod župan, vem, da je slab, jako slab, a v krvi mu je to. Ne moremo ga poboljšati — vedno molim z njim, posti se že na vse pretege, a poboljšati se noče in se noče. Svetujte mi, kaj naj storim z njim? Sinoči ga nisem mogla poslati k vam, ker ga ni bilo domov. Prišel je kot zločinec v jutro, drgetal je po vsem telesu in upadel je bil njegov obraz. Jokal je in jokal, dokler ni tu omagal in zaspal. Meni se zdi, da je bolan in če je bolan, mislim, da je potreben pomoči — človek je — čeprav sirota. Sicer pa je res, da je zloben.

Župan (gleda na Jureta): Sama bremena nam nakladajo — tu ga redim — da bo kradel. (*Stopi k Juretu.*) Vstani — solnce je že visoko — v gozd pojdi, da prineseš drv — brez dela ne boš postavil!

Jure (odpre oči in bolestno de): Takoj bom vstal. Prosim, ne tolcite me, nisem kradel! In k mami me pošljite v mesto, tam me ne bodo topli, mama ne bo pustila. In grem v gozd — prinesiti hočem butaro, veliko, da bo dosti drv. Samo ne tolcite me! In lačen sem, lačen. (*Zajoče.*)

Župan: Kje si hodil ponoči, kje si bil, da te ni bilo domov in zakaj nisi prišel k meni zvečer, kakor sem ti naročil?

Jure: Bal sem se, a v gozdu mi je bilo prijetno. Govoril sem z mamo, slišal sem, ko me je poklicala od daleč — silno daleč.

Polona: Ne gobezdaj neumnosti! V gozdu si zaspal in sanjalo se ti je, ali pa si hodil po vrtovih in klatil sadje. — Zloben si!

Jure: Nisem, teta Polona, tudi tedaj nisem, ko so me obdolžili, samo zato so rekli, ker nimam mame, da bi me branila. In butaro — to so mi tudi oni raznesli — skrili so mi vrv — a jaz sem nabral drv in veliko butaro sem jih nabral, pa so mi jo vzeli.

Župan: Ne laži! Hodil si okrog po vasi in jabolka si kradel, zato boš kaznovan.

Jure (zajoče): Ne tepite me, prosim, takoj grem v gozd in prinesel bom drv. (*Hoče vstati — pa omahne in glasno zaihti.*) Ne morem danes, danes ne morem, bolan sem... (*Ihti.*)

Župan: Len si, ne bolan!

Jure: Hočem, bom vstal — (*Ne gane se — le ihti.*)

Polona: Morda pa je v resnici bolan — kaj bo, kaj bo, če nam tu umrjel!

Župan (nekaj časa molči): No, ne bo tako hudo — malo se je morda prehladil, ko je lazil ponoči okrog — saj ima tu posteljo — trmast je. Počakaj, Polona — pošljem ti lonček juhe zanj. Končno je vendar morda res, da je bolan in človek je tudi. (*Odide.*)

Polona: Dobro, dobro, hočem mu dati vse, samo pošljite. (*Gre k Juretu.*) Treba ti je bilo tega — svojeglavnost — prav, pa leži bolan — jaz ti nisem kriva.

Jure: Teta Polona, meni je tako težko — teta Polona — bolan sem in zdi se mi — zdi se mi — da pojdem kmalu, kmalu k mami. Tako me bo zopet rada imela, nihče več ne bo smel, da me tolče, o ne bo pustila! In Marija je rekla, če zbolim in umrjem, da pridem gotovo k mamici — gotovo ji je hudo, ko vidi, da me tolčete.

Polona: Kaj boš hodil k mamici — v gozd pojdeš popoldne — nimamo drv in jesen je tu.

Jure: Da, v gozd, tam je prijetno — tam se pogovarjam z mamo, hočem ji reči, da kmalu pridem — tam na jasi pri znamenju me vsak dan čaka in jaz vem, da me vidi, ko nesem butaro na rami in mi hoče pomagati — pa ne more, ker je daleč od mene.

Polona (vzame rožni venec): Sinoči nisi molil, gotovo si pozabil.

Jure: Nisem pozabil, molil sem, a danes — sedaj ne morem.

(*Vrata se odpro, Marija vstopi v izbo. V roki nese lonec in žlico.*)

Marija (stopi k Juretu): Jure, ali si bolan? Kaj te boli? Na, vzemi, prinesla sem ti juhe, da boš jedel, ker si gotovo lačen.

Jure (sede, vzame žlico in izkuša jesti): Ne morem — nočem!

Marija: Hudo te boli, kaj ne, Jure! Nič se ne boj, ne bodo te več tople — povedala sem očetu, da nisi ti kradel in da si drv v resnici nabral, pa da so ti jih raztresli. Tudi sosedov stric je rekel, da ni hud nate, da dobro ve, da nisi ti jabolk obral.

Jure: Ali si povedala?!

Marija: Da, povedala sem vsem in oče zdaj ve, da si nedolžen. Jožek te je prišel zatožit, a Jožek jih je sam oklatil. In butaro ti je tudi on raztepel — sam je povedal. Nič se ne boj, Jure! Jutri popoldne se bomo zopet igrali na jasi in ti se boš igral z nami.

Jure: Da, tja na jaso pojdemo in se bomo igrali — danes je že kasno, danes ne morem, sem bolan. Kje je Marjan?

Marija: Da, tudi on pride k tebi. — Rekel mi je poprej, da tudi on pride semkaj, ko je slišal, da si bolan.

Jure: Marija, ali pojdem sedaj lahko k mamici?

Marija: Zakaj bi šel sedaj k mamici?

Jure: Saj si mi tedaj rekla, če zbolim in umrjem, da pojdem lahko k njej. Tako rad bi šel.

Marija: Ne, saj nisi tako bolan, da bi umrl — jutri boš že zdrav!

Jure: A jaz bi šel rad k njej.

Marija: Ubogi Jure!

(Konec prih.)

Noč.

*Na pester prt razpetih trat
sij blede mesec svoj izliva,
in ozek potok v vrbah skrit
objemlje v svitu rjava njiva.*

*V rokàh je hlad, v pogledu mir ...
Vsa tema je azurno steklo,
ki reže veter jo kot nož,
kot kose naostreno jeklo.*

*Globoka je prozorna noč —
vesoljstva sen in stvarstva čudo,
spokojne lehe senči mrak,
prepreza vso zaspano grudo.*

*Nobena luč ne bode v noč,
le v nebu zvezde so pripete,
ki gledajo na strehe koč,
na cerkve v črni plašč odete.*

*O, noč, v pristanu hladnem skrij
vso zlobo našo, bol in bedo,
posveti naj goreča luč
danice zvezde v srca gredo!*

Damjan.

Zdravilo.

*Kadar sobo mrak objame,
v roke gosli očka vzame,
zaigra nam prelepó.
Pesem naša se oglasi,
da možjé, žené na vasi
okenca samo pripró.*

*Zajček v vrtu je na paši
in se prehudó prestraši,
ko začuje strunic glas.
Zdaj očetu struna počí —
zajček ves plašan odskoči,
več na vrt ni hodil v vas.*

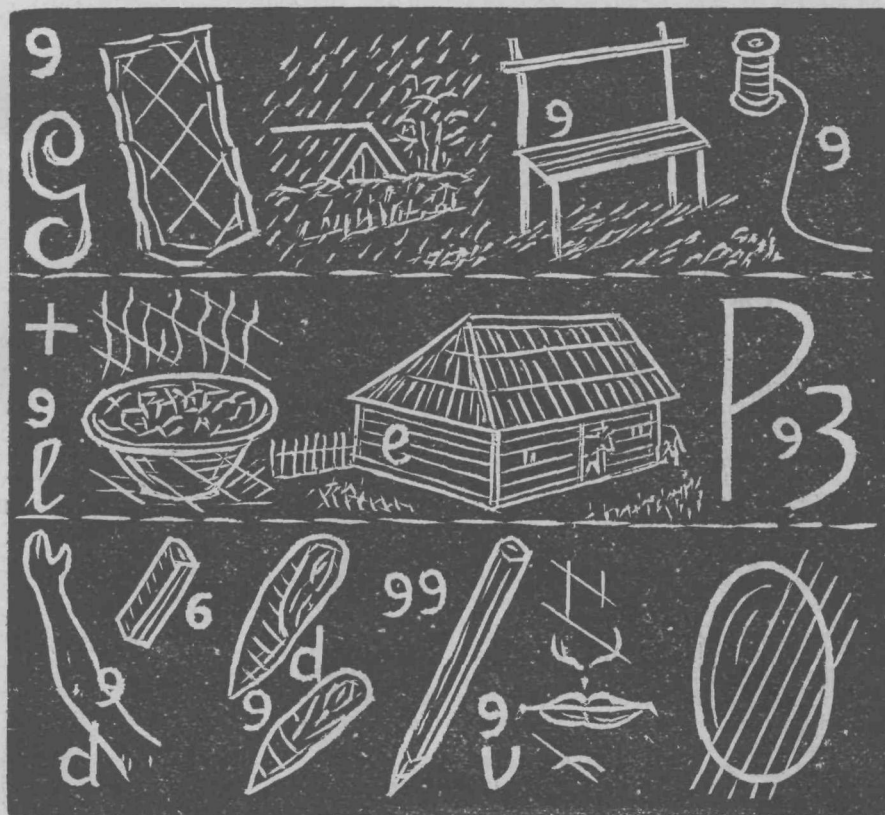
Fr. Ločniškar.

Zastavica v podobah.

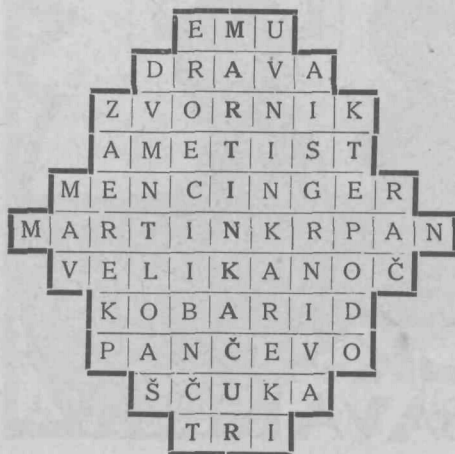
Priobčil Fr. Rojec.

Lesorez

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev črkovnice v 5. številu.

Naslov povesti:

Martin Kačur.

Prav so jo rešili: Branko Lamut, Novo mesto; Nikolaj Kozak, Ljubljana; Franjo Čuš, Celje; Stanko Richly, Stara vas - Videm ob Savi; Ivan Bezeljak, Litija; Branko Kmet, Kranj; Bogdana Majerjeva, Rimske toplice. — Žreb je določil najavljeno darilo Bogdani Majerjevi v Rimskih toplicah. — Danes razpisujemo: Karafiat - Bradač, Kresničice.

Guliverjeva potovanja.

Znamenito Swiftovo delo o Guliverjevih potovanjih, ki ga čitajo vsi narodi sveta, ima sedaj tudi zdravo, jasno in privlačno slovensko lice, ki bo naši mladini zbuvalo razumljivo pozornost, dramilo nje svežo domišljijo in končno z nevsiljivim naukom ponazorilo rečenico: Povsod dobro — doma najbolje! Knjiga ima dva dela: prvi del nas vodi po deželi Pedenjmožičkov, drugi del nam kaže deželo Goljatov — dve ogromni razliki, ki sta toliko razločneje vidni, ker ju podčrtavajo obile vrlo uspele ilustracije. Že odrasel človek čita knjigo z nezmanjšano pažnjo, toliko bolj bo prijala mladini, ker jo gladko, tekoče in napeto pripovedovanje dviga iznad vsakdanjosti v deveto deželo čudovitih bitij in dogodkov. Prevaljalec Pavle Flerè je poskrbel za lep in čist prevod, založništvo pa je knjigo okusno opremilo. Knjiga zasluži, da jo sprejmo z veseljem zasebne, javne in šolske knjižnice. Povsod bo dobro došla!

Spominska knjiga.

Za naše deklice.

Mnogovrstne so zbirke, ki se ob njih kratkočasimo, zabavamo in si z njimi množimo premično imetje. Človek pa mora začeti zbirati priljubljene reči že v rani mladosti, že v prvih šolskih letih, da si more v življenju napraviti dovolj obsežno in znamenito zbirko. Vsako zbiranje prazvrača zbiralcu mnogo dela in stroškov.

Dečki v šolskih letih najrajši zbirajo žuželke, metulje in poštne znamke; a deklice zbirajo razglednice, vzorce za ženska ročna

dela in razne podobice. Med njihove zbirke pa sodi tudi spominska knjiga s pisanimi in risanimi spominki najboljših znanč in znancev, sorodnikov, prijateljic in prijateljev. Tako zbiranje je poceni, vendar napravlja nežnim zbirateljicam obilo srčnega veselja ob vsakem novem lepem spominku, ki si ga pridobe s svojo ljubo spominsko knjigo.

Navadno podari tako knjigo pridni deklici za god, za božič ali ob kaki drugi slavnostni priliki botra, teta, mati ali prijateljica. Prvi spominek darovalka lično napiše v knjigo in poleg besedila nariše tudi primeren okrasek sama ali pa ji ga nariše zmogljivejša oseba.

Ko se obdarovanka nagleda svoje nove knjižice, začne romati z njo od prijateljice do prijateljice, od znanke do znanke. Povsod jo vesela kaže in prosi, da ji kaj napišejo ali narišejo vanjo za spomin, dokler ni vsa popisana in poslikana z različnimi spominki. Med temi pa ne sme manjkati prispevkov staršev in drugih bližnjih sorodnikov, ki jim pristojajo mesta na prvih straneh.

Ker sem bil jaz že od šolskih let v svojem bivališču znan, da se rad ukvarjam z risanjem, zlaganjem prigodniških stihov in da znam tudi pisati z različnimi slikarskimi črkami, so svoj čas pogostoma prihajali k meni mladi ljudje s spominskimi knjigami in me prosili, da sem jim kaj primernega napisal in narisal vanje. Opravljal sem ta posel večinoma za druge, časih pa sem moral tudi svoje ime zapisati pod najnovejši spominek.

(Dalje.)

Fr. Rojec.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Sem jako vesten čitatelj »Zvončka«, ki mi je prijatelj že celih 5 let.

Prebira je 5. številko XXVIII. letnika Vašega cenjenega lista, sem naletel v »Kotičku gospoda Doropoljskega« na nekaj, kar je pojasnila potrebno. Stanka Novakova je namreč kar dobesedno prepisala del Župančičeve pesmi in da bi čitatelje tem bolj uverila, da je pesem res njeno delo, je v svojem pismu celo napisala: »Če Vam ugaja ta pesem, prosim, da bi jo priobčili.« Na slične nedostatke sem naletel tudi v nekaterih prejšnjih letnikih, med katerimi je nedvomno najzanimivejši oni na 240. strani XXIV. letnika, kjer je Julij Essih nekatere stavke naravnost prepisal iz spisa »Gospod Mirodolski«, drugi pa vsaj dišijo po njem.

So pa med kotičkarji tudi taki, ki pišejo precej dovršeno, nekateri pa kažejo celo talent za eno ali drugo panogo leposlovja (pod tema smatram namreč pisanje v prozi, t. j. nevezani besedi in pisanje v vezani besedi). Med te spada predvsem Alma Svobodova (XXVI. letnik, str. 223), dalje Mira Kepova (XXIV. letnik, str. 227) in še mnogo drugih. Med pisci XXVIII. letnika sta se v prvih petih številkah odlikovali predvsem Ilka Vasiljeva in Breda Podgornikova.

H koncu naj še omenim, da je kotiček za mladino jako primerna zabava, ki večkrat lahko vrže obilen sad. Pojasnila o tem pa žal ne morem podati, ker bi bilo sicer pismo predolgo.

Z odličnim spoštovanjem
Vam vdani

Milan Kaffou.

To zanimivo pismo priobčujemo, ker nas veseli, da naš dopisnik tako pazno in pre-

sojevalno čita moj kotiček. Naj si to pismo naši kotičkarji zataknejo za klobuk ali pa zapišejo za ušesa, da ne pozabijo, kako njih prispevke prematrajo — stroge oči!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Ne zamerite, ljubi gospod, da se danes prvič javljam, dasi sem že dolgo časa naročena na ta velečislani list. — Hočem Vam opisati starodavno svoje rojstno mesto Kranj. To mesto je zidano na visoki skali. Na eni strani teče mogočna reka Sava, na drugi pa njen dotok Kokra. Imamo tri cerkve. V mestu je tudi več tvornic, kakor n. pr. za kavčuk, pivovarna, puškarna, zidajo tudi tvornice za pletenine, verige, imamo velik mlin. Tudi Narodni dom je dogotovljen.

Šedaj Vas prav lepo pozdravlja

Sonja Sokličeva,

učenka IV. razreda osnovne šole v Kranju.

Odgovor:

Ljuba Sonja!

Pa še iz drugega vzroka je Kranj znamenito mesto posebno za vsakega Slovenca: tamkaj počiva v večnem snu največji slovenski pesnik France Prešeren in pevec Sorškega polja — Simon Jenko. Kakšen napis ima vsak na svojem grobu?

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

Zdaj, ko sem že drugo leto naročnik »Zvončka«, sprejmite, prosim, tudi moje vrstice v svoj kotiček. Sem učenec IV. razreda osnovne šole v obmejnem št. Ilju v Slov. gor. Imamo jako dobrega učitelja gosp. Adama Sardoča, ki nam večkrat pripoveduje lepe povesti in nas tudi izredno lepo uči, da bomo imeli nekoč veliko koristi od tega. Pa tudi mi najbolj ugaja po-

vest »Kocljeva osveta«. Z veseljem pričakujem »Zvončka«. V iskalnici zvezka št. 4. sem tudi jaz odkril klobuk na drugem drevesu.

Pozdravlja Vas učenec

Josip Dolinšek,
Selnica ob Muri.

Odgovor:

Ljubi Josip!

V obmejnem št. Ilju čvrsto stoj na straži za čast in pravice naroda in domovine! Bistre oči, čvrsta pest, rodoljubno srce — tako bodi pripravljen za veliki dan, ko nam bo treba osvoboditi neosvojojene brate!

*

Spoštovani g. Doropoljski!

Danes se prvič oglašam v Vašem cenjenem listu z nado, da mojega pisemca ne vržete v koš. Sem učenka I. a gimnazije. Naredila sem vseh pet razredov osnovne šole z odliko. Kako bo sedaj, ne vem. V petem razredu smo igrale učenke v tukajšnjem dramskem gledališču pravljичni igrici »Dve Marički« in »Povodni mož«. V obeh sem imela glavno vlogo, in sicer v prvi krajčično Maričko in v drugi vlogo Lenčke. Žele smo vse skupaj mnogo slave, kakor tudi naša takratna gđ. učiteljica M. Grošljeva, ki je igrici spisala. — Tudi jaz sem vneta naročnica »Zvončka«. Dasi sem naročena nanj šele letos, Vam obljubljam, da ostanem vedno njegova verna prijateljica. — Ako dovolite, Vam drugič pišem več.

Željno pričakuje odgovora, Vas pozdravlja

s spoštovanjem

Krista Kovačeva.

Odgovor:

Ljuba Krista!

Čul sem že, kako pridne so nekatere deklice v Ljubljani — in tudi pogumne, da se upajo stopiti na pravi pravcati gledališki oder, kjer igrajo in se kretajo kakor poklicne gledališke umetnice. No, ker smo že pri gledališču, poslušaj, kaj nam pravi pesnik Anton Medved:

Tvoj duh za svet primere išče;
jaz mislim, boljše ni od te:
vesoljni svet je gledališče,
igralci v njem — ljudje.
Kulise pestre so razmere,
življenje naše — igrokaz,
junak si igre ti katere,
junak katere — jaz!

Ali razumeš pomen teh lepih pesniških prispodob? Pa kaj ne bi razumela, saj si že — gimnazijstka! Le študiraj, pa ne samo z glavo, tudi s srcem!

KOTIČKOV ZABAVNIK.

Iz moje torbice.

Moj osliček.

Svojega oslička
jaz jaham
in malo se pobaham.
Kako se ne bi? Saj je nov
in pravi: »I — a,
le brž domov!«

Moja punčka.

Ima očke kakor lučke,
nosek kakor ptiček kosek,
ličeca rdeča,
usteca blesteča.

Palčki.

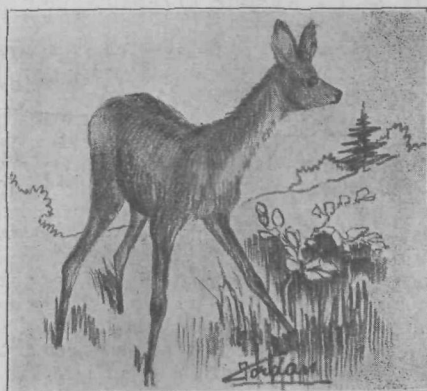
Palčki smo letalčki
pa majhni igralčki.
Če kdo pride k nam,
brž ga zapodimo,
miš za njim spustimo!

Tatjana Kozinova.

*

Mladi risar.

Priobčil Fr. Jordan.

*

Rešitev posetnice v 5. št.

Blagajničarka

V koticovem zabavniku ne priobčujemo imen rešilcev. To smo že povedali.

„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXII. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXV. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXVI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
Letnikov, ki niso tu navedeni, ni več v zalogi

In zadnji glasi ti mi bojo:
Bog čuvaj domovino mojo!

KUPUJTE IN ČITAJTE MLADINSKE SPISE

◀ KI JIH IZDAJA ▶

**DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJ-
SKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI**

Zahtevajte cenike, ki jih dobite brezplačno
NAROČILA SPREJEMA IN TOČNO IZVRŠUJE

**KNJIGARNA
UČITELJSKE TISKARNE
V LJUBLJANI, Frančiškanska ulica št. 6**

MLADINI PRIPOROČAMO NASTOPNE KNJIGE PO ZNIŽANIH CENAH:

- Baukart: *Marko Senjanin, slovenski Robinson*. Vez. Din 12.—.
- Dimnik: *Kralj Peter I*. Vez. Din 18.—.
- Dimnik: *Kralj Aleksander I*. Vez. Din 30.—.
- Erjavec: *Afriške narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Kitajske narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Srbske narodne pripovedke*. Vez. Din 22.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Levstik, izbrani spisi za mladino*. Broš. Din 18.—, vez. Din 26.—.
- Erjavec-Flere: *Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 36.—.
- Erjavec-Flere: *Josip Stritar, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Erjavec-Flere: *Simon Jenko, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 28.—.
- Erjavec-Flere: *A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *J. Kersnik, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Ewald-Holeček: *Mati narava pripoveduje*. Vez. Din 26.—.
- Ewald-Holeček: *Tiho jezero in druge povesti*. Vez. Din 26.—.
- Flere: *Babica pripoveduje*. Vez. Din 10.—.
- Flere: *Slike iz živalstva*. Vez. Din 24.—.
- Flere: *Pripovedne slovenske narodne pesmi*. Vez. Din 24.—.
- Gangl: *Zbrani spisi*. II., V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 13.—, eleg. vez. Din 20.—. (Ostali zvezki so v II. natisu.)
- T. Gaspari in P. Košir: *Sijaj, sijaj, solnčecel* (Zbirka koroških popevk.) Din 8.—.
- Karafiat Jan-Dr. Bradač: *Kresničice*. Vez. Din 18.—.
- Manica Komanova: *Narodne pravljice in legende*. Din 16.—.
- Korban: *Vitomilova železnica*. Vez. Din 14.—.
- Kosem: *Ej prijateljski*. Vez. Din 14.—.
- Lah: *Češke pravljice*. Vez. Din 12.
- Mišjakov Julček: *Zbrani spisi*. VI. zvez. (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. Din 10.—.
- Möderndorfer Vinko: *Narodne pripovedke iz Mežiške doline*. Eleg. vezano Din 24.—.
- B. Račič: *Belokranjske otroške pesmi*. Vez. Din 8.—.
- Rape: *Mladini*. II., III., IV., V., VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—. VII. zvezek Din 12.—. VIII. zvezek Din 15.—.
- Rape: *Tisoč in ena noč*. Vez. Din 28.—.
- Ribičič: *Vsem dobrim*. Vez. Din 10.
- V. Riha-Karel Pribil: *Povest o svatbi kralja Jana*. Vez. Din 16.
- Robida: *Da ste mi zdravi, dragi otroci!* Broš. Din 3.—.
- Šilih: *Nekoč je bilo jezero*. Vez. Din 24.—.
- Tille-Pribil: *V kraljestvu sanj*. Broš. Din 6.—.
- Trošt: *Moja setev*. I. in II. a Din 10.—.
- Waštetova: *Mejaši, povest iz davnih dni*. Vez. Din 24.—.
- Zbašnik: *Drobne pesmi*. Vez. Din 8.—.

VSE TE KNJIGE KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH

ZALOŽB SE DOBE V

KNJIGARNI

UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI

Franciškanska ulica št. 6.